

ZRIADENIE SPRÁVNÝCH SÚDOV

Všeobecne

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v rámci reformy súdnej mapy prezentovalo zámer zriadiť správne sudy ako samostatnú súčasť súdnictva. Do legislatívneho procesu bol preto 29. septembra 2021 predložený samostatný návrh zákona o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh zákona“).

Správne súdnictvo je v moderných demokratických štátoch dôležitým prostriedkom na zabezpečenie ochrany práv a právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb pred nezákonnými rozhodnutiami a postupmi orgánov verejnej správy. Zachovanie zákonnosti v oblasti verejnej správy a dôsledná ochrana jednotlivca je dôležitou črtou právneho štátu (čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Vytvorenie dobre fungujúcej štruktúry správneho súdnictva s potrebným personálnym a materiálnym vybavením je preto prvoradou úlohou pre naplnenie účelu správneho súdnictva a pre nápravu nedostatkov, ktoré sa prejavili v doterajšom fungovaní súdnej moci v oblasti správneho súdnictva.

Cieľom návrhu zákona je ďalej zriadenie správnych súdov, ktoré spolu s Najvyšším správnym súdom Slovenskej republiky, budú tvoriť sudy správneho súdnictva. Sústava súdov podľa čl. 143 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bude dichotomická a budú ju tvoriť sudy všeobecného súdnictva (okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd, Najvyšší správny súd Slovenskej republiky) a sudy správneho súdnictva, ktorými majú byť tri správne sudy a najvyšší správny súd. Správne súdnictvo sa týmto návrhom inštitucionálne odčleňuje od sústavy všeobecných súdov a stáva sa plne autonómnou súčasťou sústavy súdov. Po schválení Správneho súdneho poriadku, ktorým sa správne súdnictvo odčlenilo od všeobecného súdnictva v procesnej rovine a zriadení najvyššieho správneho súdu, sa tak završuje osamostatnenie správneho súdnictva aj v inštitucionálnej rovine. Téma inštitucionálneho osamostatnenia správneho súdnictva nie je novou témou. Úvahami o zriadení správnych súdov sa ministerstvo spravodlivosti zaoberá dlhodobo. Prijatím predkladaného návrhu zákona sa Slovenská republika zaradí medzi štáty so samostatnou sústavou správnych súdov a jednotným procesným režimom konania pred správnymi súdmi.

Mapu správnych súdov sa navrhuje riešiť oddelene od všeobecného súdnictva, a to v troch obvodoch. Berúc do úvahy skutočnosť, že predmetom správneho súdnictva je primárne súdny prieskum rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, navrhuje sa, aby obvody zriaďovaných správnych súdov vychádzali s územnosprávneho členenia Slovenskej republiky. To znamená, že obvody správnych súdov budú naviazané na existujúce kraje, resp. nebudú naviazané na obvody okresných súdov alebo krajských súdov. Z dôvodu lepšej dostupnosti sa navrhuje, aby správne sudy mali svoje vlastné hranice, optimalizované podľa dopravnej dostupnosti. Obvody troch správnych súdov budú preto odlišné od obvodov krajských súdov.

K legislatívnemu procesu

Návrh zákona bol vypracovaný ministerstvom spravodlivosti za účasti odborníkov z justičného prostredia.

V rámci legislatívneho procesu bolo k návrhu zákona uplatnených 142 pripomienok z toho 62 zásadného charakteru.

Na podklade vznesených pripomienok som 15. novembra 2021 na ministerstve spravodlivosti zvolala okrúhly stôl s cieľom prerokovať základné východiská zámeru zriadenia správnych súdov. Na tomto pracovnom stretnutí sa zúčastnili zástupcovia Súdnej rady Slovenskej republiky, Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, krajských súdov, Združenia sudcov Slovenska, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Rady prokurátorov Slovenskej republiky a Slovenskej advokátskej komory.

Z obsahového hľadiska sa diskusia viedla k trom základným témam.

Prvou bola otázka opodstatnenosti zriadenia správnych súdov, pretože v rámci pripomienkového konania bola nastolená otázka, či je vôbec potrebné zriaďovať správne súdy. V tejto súvislosti možno konštatovať, že boli prezentované tri názorové línie. Prvou je podporenie myšlienky zriadenie správnych súdov. Ďalšou posilnenie autonómie správnych kolégií v rámci existujúcich krajských súdov. Poslednou bola požiadavka na zachovanie *status quo*.

Druhou témou bola problematika podmienok za akých majú správne súdy vzniknúť, čo v sebe zahŕňa otázky akými je personálne obsadenie správnych súdov, výber prvých predsedov správnych súdov, prechod zamestnancov z krajských súdov na správne súdy, prekladanie sudcov z krajských súdov na správne súdy a naopak zo správnych súdov na krajské súdy a v neposlednom rade dátum zriadenia správnych súdov.

Treťou témou bola otázka počtu správnych súdov, ich sídiel a obvodov. Pôvodný návrh zákona predpokladá zriadenie troch správnych súdov so sídlami v Trnave, Banskej Bystrici a Košiciach.

Ďalšie pokračovanie legislatívneho procesu bude zahŕňať riadne rozporové konania, ktoré sa uskutočnia vo vzťahu k všetkým vzneseným zásadným pripomienkam.